

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نیرو
معاونت امور بهره برداری و مدیریت منابع آب
دفتر بررسیهای منابع آب

دستور العمل مطالعه و اجراء در مورد شبکه

ایستگاههای فشار و بند سپیل

کد: ۳۳۲ - ۷۴ - ۴۳۰

وزارت نیرو
موسسه تحقیقات آب
کتابخانه و مرکز اسناد
شماره: ۴۵۴۵
تاریخ ثبت: ۱۳/۱۰/۸۴

تفصیح مطالعات

سال ۱۳۲۰

وزارت نیرو
کتابخانه و مرکز اسناد و مدارک
دفتر بررسیهای منابع آب
شماره ثبت: ۱۳۸۱۲
تاریخ ثبت: ۱۳/۱۰/۸۴

دستورالعمل مطالعه واجزه در مورد شبکه ایستگاههای هشداردهنده سیل

هدف :

ایجاد شبکه ایستگاههای هشداردهنده سیل بمنظور پیش بینی سیلاب در رودخانه‌های ایران از اهمیت زیادی برخوردار بوده چراکه هرساله سیل‌های متعددی در گوشه و کنار کشور اتفاق می‌افتد که موجب خسارات جانی و مالی زیادی می‌گردد . هدف از مطالعه و ایجاد شبکه ایستگاههای هشداردهنده ، آگاهی به موقع و قبل از وقوع سیل در نقاطی از حوزه آبریز بوده تا بتوان در فرصت بدست آمده و قبل از اینکه سیلاب به مناطق آسیب‌پذیر برسد از بروز خسارات با ایجاد سیل بند و یا تظیه منطقه جلوگیری نموده و خساراتهای وارده را حداقل ممکن کاهش داد .

تاریخچه :

قسمت اعظم رودخانه‌های ایران فاقد تاسیسات کنترل سیل بوده و فقط در استان خوزستان از سالها قبل بطور موضعی تغییرات سطح آب رودخانه‌های کارون و دز از طریق سیستم های تلفنی یا بیسیم به مرکز اطلاع داده شده و در این مرکز پیش بینی هائی در رابطه با سیل انجام میگرفته است . متاسفانه در حال حاضر این تجهیزات نیز قدیمی و کهنه شده و کار آثی لازم را برای کار ندارند بنابراین لازمست بطور سیستماتیک و علمی کلیه استانهای کشور از نظر ایجاد شبکه ایستگاههای هشدار دهنده بر روی رودخانه مورد مطالعه قرار گیرند .

مطالعات لازم برای ایجاد شبکه فوق در سه مرحله بشرح زیر خواهد بود :

الف : مطالعات هیدرولوژی بمنظور طراحی شبکه ایستگاهها .

ب : مطالعه در مورد شبکه مخابراتی مورد نیاز و مناسب برای این ایستگاهها .

ج : مطالعه سیستم تجهیزات فنی مورد نیاز برای آمار برداری ، انتقال آمار و مراکز گیرنده .

الف : مطالعات هیدرولوژی برای طراحی شبکه ایستگاهها

۱- تعیین مشخصات فنی ایستگاههای هیدرومتری موجود :

- کلیه ایستگاههای هیدرومتری میبایستی مورد بازدید و بررسی قرار گرفته و فرم استاندارد مشخصات برای هر یک از آنها تکمیل گردد (فرم ضمیمه) در فرم ، اطلاعات زیر وارد خواهد گردید .
- تاریخ نصب ایستگاه ، سهولت دستیابی به ایستگاه ، نام رودخانه و ایستگاه ، مساحت حوزه آبریز ، موقعیت و مشخصات جغرافیائی ایستگاه .
 - فیزیوگرافی محل ایستگاه ، مقطع نمونه ، وضع دیواره ها و کف رودخانه ، امکان اندازه گیری غلط و نادرست بعلت انحراف و سرریز آب از سطحها .
 - تجهیزات فنی اختصاصی داده شده به ایستگاه (اشل ، لمینکراف ، پل اندازه گیری و سایر وسائل مورد استفاده در اندازه گیری جریان) .
- پس از پر نمودن فرم ، ایستگاهها میبایستی بر اساس درجه بندی رودخانه یا حوزه در دستجات یکنواخت گروه بندی شده و سپس موارد زیر مورد بررسی قرار گیرد .
- مقطع اشل انتخاب شده ، تجهیزات اندازه گیری و روشهای بکار برده شده (مولینه ، عمق یاب وزنی ، جرشقیل ، قایق و غیره) برای اندازه گیری در پایاب از روی پل کابلی یا فلزی ، وجود و یا عدم وجود رابطه بین دبی و اشل و تعیین حد پائین منحنی ، کمیت و کیفیت آمار جمع آوری شده .
- ۲- تجزیه و تحطیل آمار هیدرولوژی برای تعیین رژیم هیدرولوژیکی حوزه آبریز

این قسمت مشتمل بر جمع آوری کلیه آمار و اطلاعات ، همچنین مطالعات قبلی هیدرولوژی بوده و سپس تجزیه و تحطیل بر روی آنها صورت میپذیرد ، مراحل

شامل موارد زیر است .

۱-۲- جمع آوری و آنالیز اطلاعات ، درحقیقت جمع آوری کلیه داده ها و گزارشات مطالعات که توسط قسمت‌های مختلف انجام گرفته میباشد ، نتایج این مطالعات بصورت زیر دسته بندی میشود .

- ارزیابی و درجه بندی براساس اهمیت .

- انتخاب داده ها و محاسبه دبی و بارندگی بازمانهای برگشت مشخص ، تعیین رابطه بارندگی با جریان و محاسبه زمان تمرکز حوزه .

- آماده نمودن فایلها برای هر واحد هیدرولوژیکی پایه .

۲-۲- تعیین مقدار و کیفیت آمار و اطلاعات موجود و رفع نواقص و ایرادات آنها .

۳-۲- آنالیز آمار شامل محاسبه فرکانس سیلها و تعیین زمان انتقال آنها .

۴-۲- تعیین مدلها ی هیدرولوژیکی و مدل تیدرولیکی روند یابی سیل .

۵-۲- مشخص نمودن برنامه بررسی و مطالعات اضافی مورد نیاز .

مطالعات اضافی مورد نیاز شامل آنالیز آماری دبی های روزانه در ایستگاههای انتخابی ، بکارگیری روشهای تعدیلی جهت تعیین آبدهی متوسط سالانه ، ارتفاع جریان با زمانهای برگشت مختلف و غیره ، آنالیز سیلهای تاریخی بمنظور تعیین زمان تمرکز و زمان روند یابی میباشد .

۳- تعیین و سازماندهی سیستم هشدار سیل

در این رابطه سازماندهی بشکلی باید باشد که اطلاعات هرچه سریعتر از محل ایستگاه به مرکز محاسبات انتقال داده شود تا باروشهای تطیلی پیش بینی سیل ، حجم و ارتفاع سیل برآورد و به دستگاههای اجرائی اطلاع داده شود . اهمیت موضوع در آن است که پیش بینی بشکلی انجام شود که از چند ساعت تا چند روز قبل از وقوع سیل ، ارتفاع سیل و میزان خرابی های احتمالی آن بسه نقاطی که در معرض خطر هستند اطلاع داده شود .

۱-۳- تعیین محل ایستگاههای بارانسنجی اصلی که داده‌های آن نقطه بایستی سریعاً به مرکز محاسبات ارسال گردد.

۲-۳- تعیین ایستگاههای اصلی هشدار سیل در قسمت‌های بالادست حوزه که ارتفاع سطح آب رابه مرکز مخابره مینماید و از اطلاعات این ایستگاهها با هم آهنگی ایستگاههای بارانسنجی پیش بینی‌های طویل‌المدت صورت خواهد گرفت.

۳-۳- ایستگاههای اصلی اندازه‌گیری سطح آب و بارانسنج که از آنها برای پیش بینی‌های کوتاه مدت استفاده خواهد گردید.

ب : مطالعه در مورد شبکه مخابراتی مورد نیاز و مناسب برای ایستگاهها

باتوجه به امکانات مملکتی و نوع مطالعات در رابطه با پیش بینی سیل میتوان از سیستم‌های مخابراتی زیراستفاده نمود.

- سیستم آرگوس (Argos System) که بیشتر زمانی مورد استفاده قرار میگیرد که نیازی به جمع‌آوری و انتقال سریع اطلاعات نباشد.

- سیستم‌های رادیویی که قادر به جمع‌آوری و انتقال سریع اطلاعات بوده و باتوجه به ارزان بودن نسبی، هوای بدو نامناسب نیز بر روی آن اثری ندارد.

- سیستم خط تلفن که در عین ارتباط سریع قادر به جمع‌آوری اطلاعات نیز است.

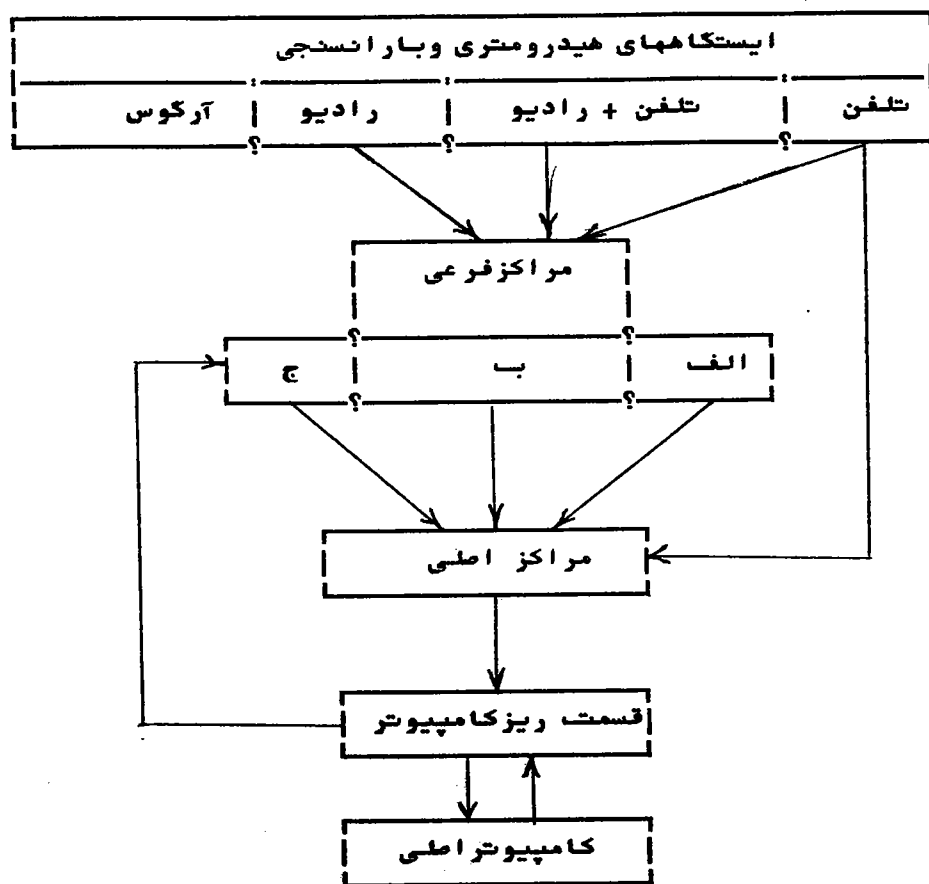
نقطه در یک مرکز میباشد.

ج : مطالعه سیستم تجهیزات فنی برای آمار برداری، انتقال

و مراکز گیرنده

- مراکز گیرنده اطلاعات میتواند شامل یک مرکز اصلی بطور مجرد بوده و یا از چند مرکز فرعی و یک مرکز اصلی تشکیل شود. اطلاعات توسط شبکه مخابراتی بطور مستقیم و یا توسط مراکز فرعی به مرکز اصلی انتقال داده شده که این مرکز اطلاعات را به قسمت کامپیوتر جهت تطبیل و پیش بینی ارسال داشته و نتایج مجدداً به مراکز فرعی برگشت داده خواهد شد. نمودار زیر شمای مراکز گیرنده اصلی و فرعی و ارتباط آنها را بایکدیگر نشان میدهد.

- تجهیزات فنی آمار برداری شامل وساطی است که اطلاعات اعم از باران یا تجهیزات سطح آب را اندازه گیری می نماید که باتوجه به نوع ایستگاه و پارامتر مورد اندازه گیری تجهیزات مختلفی وجود دارد که در رابطه با پیش بینی سیل این تجهیزات میبایستی مدرن و از نوع الکترونیکی بایرد کامپیوتری باشد. در این مورد لازمست باتوجه به مشخصات ایستگاه و مقاطع اندازه گیری طول سنسور (Sensor) مشخص گردد. همچنین ظرفیت حافظه برد باتوجه به فواصل اندازه گیری تعیین شود.

- تجهیزات انتقال اطلاعات باید باتوجه به نوع سیستم های مخابراتی تعیین شده ، مشخص گردد. این تجهیزات میبایستی با شرایط حوزه هم آهنگی داشته

باشد. ضمناً " برای کلیه سیستمها نیاز به انرژی است که نحوه تامین آن نیز از اهمیت برخوردار است که باید مطالعه شود.

پرونده اطلاعاتی برای ایستگاه هیدرومتری

نام رودخانه :
 نام ایستگاه :
 کد ایستگاه :
 کیلومتر مربع : مساحت حوزه آبریز
 عرض جغرافیائی : مختصات
 مختصات لامبرت
 ارتفاع
 طول جغرافیائی
 $X =$ $y =$ $Z =$

۱: بر طبق نقشه توپوگرافی یا مقیاس ۱:

ملاك انتخاب	ویژگی های اصلی	شرح و برآورد
پایداری و حساسیت	استانه کنترل	
	طبیعت و شکل سواحل	
	طبیعت و شکل کف	
	حساسیت مقطع	
بدون سرریز شدن	احتمال سرریز شدن	
	احتمال انحراف	
پایداری اشل ها	اشل برای دبی های زیاد	
	اشل برای دبی های کم	
ثبات ارتفاعات آب	دستگاه ثبات باشناور	
	دستگاه ثبات با فشار آب	
اندازه گیری دبی سیل	نظم جریان	
	نوع اندازه گیری	
	محل ساختمان فی	
	قابلیت دید	
اندازه گیری دبی آب کم	نظم جریان	
	پمپاژو /یا انحراف	
دسترسی	شرح ایزولاسیون	

منابع و مأخذ

1. Flood Warning Network Study in Karun River, Technical and Financial Proposal, BRGM, June 1990.
2. Hydrological Forecasting in Tropical Cyclone Regions, By: T. Kinoshita, WMO/TD-No.324.
3. Modern Development in Hydrometry, Volume II, WMO-No.427.

